

Od stycznia rewolucja w odsetkach ustawowych, maksymalnych i zasadach dot. zapłaty w transakcjach handlowych – co się zmieni?

Z początkiem 2016 roku zmianie ulegną zasady dotyczące naliczania odsetek ustawowych i maksymalnych, mające na celu ujednoczenie i uporządkowanie systemu odsetek. Oprócz kodeksu cywilnego, znowelizowana zostanie również ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (dalej: „ustawa”) - pojawią się nowe „odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych”, doprecyzowana zostanie też jej treść w zakresie pojawiających się wątpliwości w toku dotychczasowego stosowania, m.in. odnośnie należnej rekompensaty za windykację w wys. 40 euro czy długości terminów płatności.

Znowelizowane przepisy tej ustawy wprowadzają nowe reguły obowiązujące w obrocie profesjonalnym, o czym poniżej. Wskazana nowelizacja wprowadzona została ustawą z dnia 9 października 2015 roku o zmianie ustawy o terminach w transakcjach handlowych, ustawy – kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2015.1830).

Jakie odsetki przewiduje prawo od 1 stycznia 2016 roku?

1. **odsetki ustawowe** (tzw. kapitałowe) w wysokości równej sumie stopy referencyjnej NBP i 3,5 punktów procentowych – unormowane w art. 359 § 2 kodeksu cywilnego,
2. **odsetki maksymalne** (tzw. kapitałowe) w wysokości dwukrotności wysokości ww. odsetek ustawowych – unormowane w art. 359 § 2(1) kodeksu cywilnego,
3. **odsetki ustawowe za opóźnienie** w wysokości równej sumie stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych – unormowane w art. 481 § 2 kodeksu cywilnego,
4. **odsetki maksymalne za opóźnienie** w wysokości dwukrotności wysokości ww. odsetek za opóźnienie – unormowane w art. 481 § 2(1) kodeksu cywilnego,
5. **odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych** w wysokości w wysokości równej sumie stopy referencyjnej NBP i 8 punktów procentowych – unormowane w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Na dzień 30 grudnia 2015 roku stopa referencyjna Narodowego Banku Polskiego wynosi 1,5%, a jej aktualna wysokość jest na bieżąco prezentowana m.in. na stronie internetowej NBP.

W dotychczasowym porządku prawnym odsetki ustawowe i odsetki za opóźnienie były zrównane w swej wysokości, aktualnie zaś ustawodawca wprowadził rozróżnienie ich wysokości, tak, by odsetki za opóźnienie w zapłacie zwiększały ochronę wierzycieli i były bardziej dotkliwe dla dłużników. Dodatkowo, szczególną ochroną zostali objęci przedsiębiorcy i inne pokrewne podmioty wskazane w art. 2 ustawy o terminach w zapłaty w transakcjach handlowych – w tym przypadku wierzycielom należeć się będą korzystniejsze, wyższe odsetki za opóźnienie w zapłacie.

Pozytywnie należy ocenić wprowadzony obecnie mechanizm, przewidujący uzależnienie wysokości odsetek maksymalnych od obowiązującej wysokości „zwykłych” odsetek ustawowych lub za opóźnienie – ustalający ich wartość w dwukrotnej wysokości. Gwarantuje to zachowanie oczekiwanej funkcji odsetek maksymalnych oraz równowagi pomiędzy odsetkami ustalonymi w ustawie, a umownymi odsetkami maksymalnymi.

Zmiany dla przedsiębiorców – nowe odsetki za opóźnienie w transakcjach handlowych

Odsetki w wysokości równej sumie stopy referencyjnej NBP i 8 punktów procentowych, będą należne w przypadku opóźnienia w płatnościach wynikających z transakcji handlowych, tj. z umów, których przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi, jeżeli strony wskazane w art. 2 ustawy (w uproszczeniu: przedsiębiorcy) zawierają je w związku z wykonywaną działalnością. Odsetki te znajdą zastosowanie, o ile strony nie ustaliły w umowie odsetek w wyższej wysokości (maksymalnie – w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie) i przy łącznym spełnieniu przesłanki, wskazanej w art. 7 ust. 1 przedmiotowej ustawy, tj. gdy wierzyciel spełnił swoje świadczenie, ale nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie.

Pozostałe zmiany dla przedsiębiorców: 40 euro kosztów windykacji, terminy płatności i zasady wystawiania faktur

Co istotne, doprecyzowaniu uległy zapisy dotyczące równowartość kwoty 40 euro, przysługującej wierzycielowi z tytułu rekompensaty za koszty odzyskiwania należności. Ustalono, że może być naliczona od „transakcji handlowej”. Wierzycielowi zatem przysługiwać będzie jedno roszczenie o równowartości 40 euro w odniesieniu do jednej umowy, niezależnie od liczby wystawionych w jej ramach faktur. Tylko w przypadku wyraźnego ustalenia w treści umowy, że świadczenie pieniężne (zapłata) następować będzie częściami, rekompensata przysługiwać będzie odrębnie od każdej niezapłaconej części – zgodnie z art. 11 ustawy. W takiej sytuacji wierzyciel, wystawiając kilka faktur (odrębnej dla każdej części świadczenia), może naliczyć więcej niż jedną rekompensatę. Podobne rozwiązanie zostało przewidziane dla tzw. umów ciągłych, gdy należność powstaje okresowo (cyklicznie).

Warto przypomnieć, że kwota 40 euro jest kwotą ryczałtową i możliwość jej dochodzenia nie jest uwarunkowana spełnieniem jakichkolwiek dodatkowych przesłanek. Znowelizowane przepisy zmieniły jednak zasady dochodzenia kosztów odzyskiwania należności, które

przewyższają tą kwotę. Oprócz 40 euro, wierzycielowi przysługiwać będzie również zwrot, w uzasadnionej wysokości, poniesionych kosztów odzyskiwania należności przewyższających 40 euro, np. kosztów prawnika.

Z ważniejszych zmian należy wspomnieć również dodany do ustawy art. 8a, stanowiący, że „Strony transakcji handlowej nie mogą ustalać daty doręczenia faktury lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi”. Przepis ten ma na celu wyeliminowanie możliwości zawierania porozumień, które prowadziłyby do nadmiernego odsuwania w czasie doręczania faktury, co w efekcie wpłynęłoby na odroczenie powstania roszczenia o odsetki. Regulacja ta ma chronić interesy wierzycieli i zapobiec krzywdzącemu odsuwaniu płatności w czasie.

Jeżeli zaś chodzi o samą długość terminu zapłaty w obrocie profesjonalnym, to został on ograniczony – co do zasady – do maksymalnie 60 dni od dnia doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku. Zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy, można ustalić termin dłuższy jedynie gdy strony wyraźnie ustalą to w umowie i pod warunkiem, że ustalenie to nie jest rażąco nieuczciwe wobec wierzyciela.

Warto również pamiętać, że postanowienia umowy, które wyłączałyby lub ograniczały uprawnienia wierzyciela lub obowiązki dłużnika wskazane w ustawie, są nieważne, w ich miejsce stosuje się przepisy ustawy.

Aplikant radcowski Agnieszka Hery
Kancelaria Prawna ARKANA

www.arkana-lex.eu dział **Porady** oraz **Media o nas**

Artykuł dostępny na <http://biznes.onet.pl/podatki/wiadomosci/od-stycznia-rewolucja-w-odsetkach-ustawowych-maksymalnych-i-zasadach-dot-zaplaty-w/8gnd54>